

Environmentální etika

zoocentrismus

Opakování

- Kdy se v teocentrické environmentální etice začíná objevovat pojem evoluce?
- Čím se liší Ruskin a de Chardin?
- Co to je Moorův naturalistický chybný závěr?
- Kdo neposlal definici dobra? (!!!)

Zoocentrismus

- Zoocentrismus I.
- *Erazim Kohák* tvrdí, že s ním začíná 3. vlna environmentální angažovanosti (konec 60. let)
- To (podle názoru autora těchto slidů) není tak úplně pravda, nicméně zoocentrismus přes několik věcí, které mu lze vytýkat zajímavým způsobem upravuje náš pohled na biocentrismus a tvoří významný proud v rámci 3. vlny environmentalismu.

Zoocentrismus

Zoocentrismus II.

- *Zoocentrismus není to samé jako ochrana zvířat – je to v jednom významném smyslu užší směr.*
- Ochrana zvířat může mít mnoho zdrojů, zoocentristický je jen jeden z nich:
- **Immanuel Kant** – člověk nemá nechat ubližovat němé tváři, protože to co se uplatní vůči ní může později aktér uplatnit i proti člověku. Kant tedy usiloval o ochranu zvířat, ale nebyl v žádném případě zoocentrik. A podobných postojů, jaké nacházíme u Kanta najdeme mnoho i u jiných autorů. Takže ne každý ochránce zvířat je zoocentrik.

Zoocentrismus

- Zoocentrismus III.
- A to co platí pro ochránce zvířat platí i pro biocentrismus – ne každý biocentrik je zoocentrik.
- **Albert Schweitzer** (exemplární biocentrik náboženského založení) by si se zoocentriky nerozuměl. To co je živé má automaticky vnitřní hodnotu.
- **Zoocentrici** – uvnitř světa živých tvorů existují předěly, hranice, které mají mimořádně veliký význam – ne každý živý tvor má stejně velkou a významnou hodnotu – musíme diferencovat. To u Alberta Schweitzera není, nebo rozhodně ne v přísně zoocentrickém slova smyslu.

Zoocentrismus

Zoocentrismus IV.

- Zajímavý je také poměr zoocentriků a ekocentriků – oba směry používají úplně jinou perspektivu, ale oba jí chtějí ukotvit v našem poznání faktického světa.
- **Ekocentrikové** – hodnotu odečítáme z našeho biologického poznání.
- **Zoocentrikové** – hodnotu odečítáme z faktického uspořádání „těl“ a duševních vlastností živých bytostí.
- Zoocentrikové a ekocentrikové se zásadně liší svým pojetím ukotvení objevování objektivních hodnot, ale jsou stejné tím, že věří v objektivní poznání hodnot.

Zoocentrismus

Zoocentrismus V.

- Významní představitelé a autoři:
- **Peter Singer**
- /Animal Liberation, Practical Ethics, All Animals are Equal/
- Zásadní je článek **All Animals are Equal** z roku 1974.
- Obsah základních idejí tohoto článku:
- 1. K rozšíření rovnoprávnosti v historii dochází, ale její rozšíření na ženy, Hispánce a homosexuály není konečným stádiem tohoto rozšiřování.
- 2. Je paradoxní, že myšlenka práv zvířat byla v historii často používaná jako argument proti právům černochů či žen. /Viz článek Thomase Taylora z Cambridge./
- 3. Proč je tedy stále problém připustit práva zvířatům? – existují dva nebo tři zásadní důvody.

Zoocentrismus

Zoocentrismus VI.

- 3. Proč je tedy stále problém připustit práva zvířatům? – existují dva až tři zásadní důvody.
- 3.A. – Nepochopení významu slova rovnoprávnost. Rovnoprávnost neznamena identičnost práv – ženy mohou požádat o umělé přerušování těhotenství či o umělé oplodnění, ale požadovat stejné právo pro muže je nesmyslné, protože muži nemohou být těhotní. To ovšem neznamena, že neusilujeme o rovnoprávnost mužů a žen.
- Gorily, psi či prasata nemohou volit, a proto je nesmyslné mluvit o volebním právu prasat, ovšem požadavek rovnoprávnosti ve smyslu principiálně stejné hodnoty práva na život to nenarušuje. Stejná hodnota práva na život jednoduše neznamena identická práva.

Zoocentrismus

Zoocentrismus VII.

- 3.B. – Nepřekonání ryzího biologického vidění světa. Člověk je biologicky konstruován jako všežravec a k tomu, aby uznal práva ostatních živých tvorů musí jít proti svému biologickému já. To je ovšem pro mnohé velmi obtížné a náročné. Zoocentrismus je postaven na přijetí morálního stanoviska, které je v rozporu s naším biologickým nastavením.
- 3.C. – Proti zoocentrismu stojí některé náboženské představy. Je ovšem otázka (podle Singera), jak mnoho je anti-zoocentrického v samotném náboženském poselství a jak mnoho je tam dáno historickými, nenáboženskými důvody.

Zoocentrismus

Zoocentrismus VIII.

- Odhlédněme od překážek a podívejme se na samotný problém:
- Co znamená tvrzení: všichni lidé jsou si rovni bez ohledu na rasu, původ nebo pohlaví?
- Biologická rovnost to není, protože lidé jsou různě velcí, inteligentní, krásní, šikovní.
- Výlučnost lidských práv nemůžeme stavět na jejich biologické zvláštnosti, protože když tak učiníme, vždy vypadne množina lidí, kteří tyto vlastnosti nesplňují.
- To samé se stane s myšlením – proč nezabíjet lidi, kteří už nemohou nebo nikdy nebudou moci myslet.
- Rovnost je v tomto smyslu podle Singera morální ideál (Popper) nikoliv pouhé tvrzení faktů.
- Rovnost lidí je normativní apel na společnost, aby se všemi zacházela symetricky spravedlivě.
- „Dobro žádného individua není z hlediska Univerza důležitější než dobro jakéhokoliv jiného individua.“

Zoocentrismus

Zoocentrismus IX.

- Proč bychom tedy tento postoj neměli vztáhnout na zvířata?
- K tomu nás vede jediné kritérium, které ve vztahu k symetričnosti vztahů objevujeme jako platné – schopnost trpět.
- Svět morálního je tedy principiálně ohraničen schopností trpět a (z druhé strany) prožívat slast.
- Kámen necítí ani bolest ani slast – proto je mimo sféru etického.
- Kůň či pes či myš však bolest cítí a proto patří do sféry etiky.
- Pokud se díváme na rasisty jako na lidi „starého“ nebo dokonce „zlého“ světa, pak mezidruhové rasisty musíme řadit do stejného okruhu. Struktura jejich myšlení je z hlediska etického pojetí světa zoocentriky stejná.

Zoocentrismus

Zoocentrismus X.

- Podle tohoto klíče – schopnost vnímat bolest a trpět (a vnímat slast a libovat si) tedy můžeme vytvořit hierarchii morálních prohřešků, která má objektivní platnost, a kterou můžeme objektivně ověřovat.
- Seznam nemorálního chování mezi-druhového rasismu:
- **Konzumace masa** a to jak sama o sobě, tak továrním charakterem jeho produkce. Krutost je registrována pouze v případě poklesu produktivity či zhoršení kvality masa. To je kruté a nemorální dvojnásob.
- **Vivisekce** – jen tam, kde bychom byli ochotni použít na sirotkovi proceduru je oprávněná v případě lidoopů.
- **Současná** (myšleno 70. léta) **filosofie a etika** – úkolem etiky a filosofie je „otevírat okna budoucnosti“ a „zpochybňovat stereotypy“ či „nastolovat zásadní morální témata“ – kromě několika výjimek to však současná filosofie a etika nedělá, což je významný problém.

Zoocentrismus

Zoocentrismus XI.

- Námitky proti zoocentrismu:
- Annie Dillardová - Plodnost
- O životě Vilejše – dva kilometry mohou produkovat 1 000 000 000 larev – kolik jich přežije – několik desítek. O životě vosy chalcidky. O životě vážky. O kanibalismu. O pojídání rodičů hned po narození.
- Příroda nezná morálku, takže člověk stojí před dilematem – buď je příroda příšera nebo já jsem zrůda.
- Možná jsme morální bytosti, ale pak žijeme v nemorálním světě. Svět, který nás odkojil je příšera nedbající toho, zda žijeme nebo umíráme, ani toho zda se nakonec sám nezničí.
- Zoocentrismus je v tomto smyslu výkřikem, který nemá kdo slyšet a který utichne stejně jako morální ticho před námi a po nás.

Definice dobra

- Pokuste se vytvořit vlastní definici (či algoritmus, který dokáže ukázat na to co je dobré) dobra.

Definice dobra

- Co je základem vaší definice?
- Existují výjimky, kterých se vaše definice netýká?
- Existuje cosi faktického odkazujícího na dobro?